

De Waarde van WirWar

1. Inleiding
2. Opbrengst gesprekken rondes 2015
3. Het is 2006
4. Het is inmiddels 2016
5. Het andere samenspel
6. Vijf keer: wat is dan De Smederijen 3.0 2016-20??
7. Zeven keerWirWar

1. Inleiding

We leven in andere tijden. De veranderingen in de wereld voltrekken zich in een rap tempo. Inwoners nemen vaker zelf initiatief, ook los van bestaande structuren en kiezen bewust voor eigenaarschap.

Ook op lokaal niveau is de grootste stelselwijziging sinds jaren doorgevoerd: de decentralisaties binnen het sociale domein.

Door de nieuwe Woningwet richten de woningcorporaties zich op hun kerntaak: zorgen dat mensen met een laag inkomen goed en betaalbaar kunnen wonen.

Deze nieuwe verhoudingen maken dat De Smederijen ook niet meer met de logica van de afgelopen jaren bekeken kunnen worden. Daarom is eind 2015 in een gesprekken ronde met inwoners en professionals informatie over de toekomstige ontwikkelingen opgehaald.

2. Opbrengst gesprekken rondes 2015

Opbrengst professionals samengevat

Het smeden in wijken en dorpen	<ul style="list-style-type: none"> • meer ruimte voor differentiatie • nieuwe partners welkom • focus op creativiteit/initiatiefkracht • rol van het geld mag anders
Regievoering en rollen partners	<ul style="list-style-type: none"> • rol en samenstelling stuurgroep • systeem initiatiefgroepen vernieuwen • regie uitvoering en beleid hoe?
Eigenaarschap van bewoners	<ul style="list-style-type: none"> • ruimte voor eigenaarschap • nieuwe partners zoeken • van fysiek naar sociaal onduidelijk
De-institutionaliseren of niet van De Smederijen?	<ul style="list-style-type: none"> • terug naar activeringsmethode • gedifferentieerde aanpak wenselijk • onafhankelijkheid bevorderen

Opbrengst inwoners samengevat

Grote verscheidenheid	<ul style="list-style-type: none"> • De Smederijen werken allemaal anders inspelend op wensen en behoeften betreffende Smederij
Flexibele inzet budget	<ul style="list-style-type: none"> • Sparen voor doel • Budgetten verschillende gebieden samenvoegen • Meer sponsors, fondsen betrekken
Professionals en De Stuurgroep	<ul style="list-style-type: none"> • Onduidelijkheid over rol corporaties • Onduidelijkheid over rol politie • Frontlijnwerkers zijn meer generalisten geworden
Scheiding fysiek en sociaal	<ul style="list-style-type: none"> • Scheiding is onduidelijk en onhandig
Vraag naar onderlinge uitwisseling ervaring en kennis	<ul style="list-style-type: none"> • Vraag om ervaring, kennis, materialen te delen onderling • Gemeente breed gezamenlijk thema oppakken
Communicatie	<ul style="list-style-type: none"> • Gaat deels naar wens, deels niet
Leefbaarheid en saamhorigheid	<ul style="list-style-type: none"> • Weer terug naar deze begrippen • Koester de nabijheid, dicht bij de mensen

3 Het is 2006

Eén intentieovereenkomst

De intentie-overeenkomst van zes maatschappelijke partijen om met de Smederijen te starten wordt getekend. En een jaar later verzegeld in een samenwerkingsovereenkomst. Met als toekomstig Smederijen-doel 'Door meer directe zeggenschap én verantwoordelijkheid van bewoners de kwaliteit van het woon- en leefklimaat behouden en verbeteren.'

Belangrijk uitgangspunt: benader bewoners als gelijkwaardige partner in plaats van doelgroep (= object van verandering).¹

De wethouder verwoordde dat toen zo: "van ophalen van de vraag in buurt/dorp naar ophalen van de vraag én het antwoord".

Een ander uitgangspunt: de dorpen en buurten beslissen zelf over de vorm waarmee zij hun buurt- en dorpsbewoners betrekken bij het opstellen van de Toekomstagenda en bij het uitwerken ervan in Uitvoerings/Ontwikkelingsplannen.

---

¹ Uit intentieovereenkomst: "Het raamwerk Wijk – en Dorpsgericht werken wordt zo ingericht dat de bewoners door de partnerorganisaties op termijn worden benaderd als partners. Met de bevoegdheden en verantwoordelijkheden die horen bij partnerschap."

4 Het is inmiddels 2016

Twee opvallende uitgangspunten

Deze papieren intentieovereenkomst is een aanpak geworden, waar half wijkgericht Nederland al eens bij op bezoek is geweest. Met enorme resultaten. Alleen al gemiddeld ruim 200 projecten per jaar.

En ging het in 2006 om de verschuiving van vraag ophalen naar antwoord ophalen, nu lijkt dat gaandeweg steeds meer doorontwikkeld tot antwoorden zelf realiseren én organiseren. Een enorme verandering omdat het beperken tot het ophalen van het antwoord letterlijk betekent dat iemand anders (vaak de overheid) het antwoord mogelijk gaat maken. Het is 'gaandeweg' ontstaan vanuit de inzet van actieve inwoners, en zeker nog geen hard uitgangspunt geworden van De Smederijen.

In 2016 zien we dat in het land steeds meer dorpen en wijken meer publieke zaken en taken zelf willen gaan doen. Een ontwikkeling die ook merkbaar is in Hoogeveen bijvoorbeeld bij de Dorpscoöperatie HollandscheveldVerbindt.

De Smederijen kunnen daar actief op inspelen omdat het past bij de doelen van De Smederijen. De professionals van De Smederijen zorgen er met hun werk voor dat wijken en dorpen hun eigen vragen kunnen stellen, hun eigen antwoorden kunnen geven en hun eigen organisatie om dat te realiseren kunnen bouwen. De Smederijen (team, stuurgroep en partners) gaan niet over de vragen, de antwoorden en het organiseren en realiseren.

De gemeente, de corporaties, politie en SWW kunnen hun partnerschap invullen door deze bewonersambities te ondersteunen. D.w.z. ruimte geven dat het kan en actief aanmoedigen met geld, menskracht en beleid. Het toekomstbeeld: in plaats van dat de bewonersinzet moet passen in het beleid, moet het beleid (en daarmee budget en menskracht) zich vormen vanuit de maatschappelijke ambities en inzet van inwoners.

Dat vraagt minder taai centraal beleid en budgettering, maar op kleine lokale schaal invullen van beleidsvorming, uitwerkingen en financiën. Het subtiele verschil is dat het er niet om gaat dat bewoners de prioritering van budgetten van de gemeente of de corporaties gaan bepalen, maar dat budget (en beleid) van die organisaties steeds meer volgend wordt op bewonersambities.

Het andere uitgangspunt van 2006 was dat dorpen en buurten zelf beslissen over de vorm waarmee zij hun buurt- en dorpsbewoners betrekken bij de plannen mits ieder kan meedoen bij het maken en het kiezen. Hier is in 2016 nog bijna niks aan veranderd. Sterker nog, in de loop der jaren is dat uitgangspunt verworpen tot een vaste vorm en 'gestold' tot het hebben van initiatiefgroepen in dorpen en wijken en vaste keuzeavonden. Er zijn vaste overlegpatronen ontstaan tussen dorpen/wijken en de partners van De Smederijen (zoals gemeente, SWW).

Maar al in 2006 was er in de afspraken ruimte voor allerlei groepen, organisaties of individuen om op eigen houtje initiatieven te nemen of plannen op te zetten mits maar veel mensen mee zich uitgenodigd voelen om mee te doen. Juist om dat 'vaste' wat losser te maken. Dit begint nu in diverse gebieden een beetje van de grond te komen. Denk aan de Wijk Werkt en de Olde Bieb.

Het aanwakkeren en kansen geven aan de meest bijzondere vormen van initiatieven nemen en plannen maken zou weer wat meer ruimte mogen krijgen in De Smederijen2.0. Nee, 3.0.

5 Het andere samenspel

Vier trends van maatschappelijk samenwerken

In de tien jaren tussen 2006 en 2016 is er maatschappelijk veel veranderd in het land: groei aan burgerkracht, steeds meer horizontale samenwerkingsvormen, omslag naar decentraal werken en een overheid die zich nadrukkelijk niet meer opstelt als regisseur van samenlevingsprocessen.

5.1 Burgerkracht = gemeenschapskracht

In 2006 bestond het woord burgerkracht nog niet. Dat is onder invloed van o.a. aanpakken als De Smederijen in 2011 voor het eerst genoemd in rijkspublicaties. Inmiddels staan in 89% van alle collegeprogramma's het woord burgerkracht of gemeenschapskracht. Dit laatste woord is beter omdat het niet alleen om burgers gaat, maar ook bv bedrijven, organisaties in de wijk/dorp, ZZPers, sportclubs, en de overheid als partner van de gemeenschap.

Bewoners zijn niet langer doelgroepen maar worden onder aansporing van een beroep op 'eigen kracht' opgeroepen 'de regie te nemen'. Bijna onvoorstelbaar in 2006, toen was er volop sprake van de regisserende gemeente. Burgerkracht/Gemeenschapskracht bestaat in essentie uit drie grondstoffen: burgerproductie, burgerregie, relaties van burgers. Dus zelf doen en eigen inzet van inwoners. De ruimte en vermogen voor zeggenschap en eigen keuzes maken. En het samen te doen met anderen.

Burgerproductie 	Burgerregie 	Burgerrelaties
Eigen inzet en initiatiefkracht van inwoners om een initiatief uit te voeren	De ruimte en keuzevrijheid van inwoners wat ze zelf belangrijk vinden om uit te voeren. En ook de vrijheid om dat te organiseren op de manier die zij het beste achten.	Gemeenschapskracht. Burgers die samen iets doen omdat het om een publieke zaak gaat. Daarbij oog hebben voor mensen die te maken hebben met de winst en mogelijke schaduwkant van initiatieven. En ook de voor-en tegenstanders. En vooral benutten van bestaande talenten en vaardigheden van de betrokken inwoners.
Alleen maar burgerproductie kan leiden tot vormen van 'verplicht' vrijwilligerswerk. Waar burgers (= de gemeenschap)uitvoerders zijn	Alleen maar burgerregie leidt tot meer zeggenschap, maar ook meer consumentisme en afhankelijkheid. Omdat inwoners zelf niet uitvoerend	Alleen maar inzetten op burgerrelaties leidt tot sterke interne sociale banden. Maar geen insluiting van anderen.

van plannen van anderen. Zoals instituties of de gemeente.	zijn en daarmee afhankelijk van de goodwill en dienstverlening van een derde partij. Zo kunnen inwoners wel in regie bepalen welke groenstroken ze om willen vormen tot bv vlindertuinen. Maar als ze zelf geen inzet leveren, zijn ze afhankelijk van de goodwill van de beheerder om dit te doen. Dat maakt ze klant van de groenbeheerder.	Insluitende activiteiten sluiten aan bij de wensen van mensen die er wel graag bij willen horen maar niet gewoon van zichzelf uit die aansluiting maken. Juist door die activiteiten te organiseren kunnen zij wel aansluiting vinden.
--	---	--

© Joop Hofman Rode Wouw

Op deze manier kan er gewerkt worden aan de vragen, de antwoorden en de realisatie van initiatieven.

Burgerkracht/gemeenschapskracht werkt aan sterke gemeenschappen, dat is net iets anders dan burgerparticipatie of overheidsparticipatie.

5.2 Horizontaal

Er is sprake van meer informalisering. De netwerken en samenwerkingen worden steeds kleurrijker en krijgen onverwachte combinaties. Sportverenigingen die onderwijs gaan geven, natuurclubs die huizen bouwen, bibliotheken die theatervoorstellingen maken. Dit leidt tot meer horizontale netwerken van mensen en organisaties die elkaar opzoeken omdat ze elkaar iets te bieden hebben. Ook steeds meer op basis van tijdelijkheid, de netwerken vervlechten elkaar daarna wel weer op een ander moment. Er is sprake van permanente tijdelijkheid in de maatschappelijke samenwerkingen.

Het initiatief voor een idee of actie ligt veel verspreider in de lokale samenleving en wordt ook veel gevarieerder opgepakt door anderen. Sociale media helpen hier erg in. Zo kan de ene bewoner vragen om een cursus Italiaans, dat wordt opgepakt door een andere bewoner, die weer een campingbeheerder kent waar ze in de wintermaanden met 4 anderen Italiaans kunnen leren en waar ze als 'niet-bestaande' cursusgroep tijdelijke vluchtelingen helpen door tweede handskleding te gaan inzamelen.

Het delen wordt steeds belangrijker. Delen van kennis, maar ook delen van materialen of zorg en aandacht. Op de Smederijenavond van 17 februari 2016 kwam dat ook duidelijk naar voren. Mensen wilden 'deelplatforms' (gereedschap, kennis). Kenmerkend van deelplatforms is dat ze liever werken op basis van vertrouwen dan door middel van dichtgetimmerde procedures. Mensen durven de verbinding aan omdat ze er van uitgaan dat ze zich onder gelijkgestemden bevinden. Bewoners met en voor elkaar. Een mooie vorm van gemeenschapsontwikkeling.

Dit is deels een 'spontane' maatschappelijke ontwikkeling en wordt deels aangevuurd door beleid. Bij modern beleid spreken we over een integrale aanpak, dat wil zeggen niet alleen aan je eigen resultaat werken maar iedereen erbij betrekken en ook samen elkaars belangen afwegen en mee bepalend laten zijn. Alleen dan profiteren alle terreinen optimaal. Ook bij het organiseren van initiatieven in buurt, wijk of dorp geldt dit; daar is aansluiting bij de lokale logica het sleutelbegrip. Dat wil zeggen meer aansluiten bij de kracht,

vaardigheden, energie en talenten van inwoners in buurt, wijk of dorp. Elkaar erbij betrekken en samen belangen afwegen.

Het is samenwerken waarin alle rollen en taken en verantwoordelijkheden wel opgepakt worden maar niet meer door de partijen die daar tientallen jaren voor waren aangewezen. Om maar weer in metaforen te denken: de Hema van 2006 was sterk in tompouces en rookworsten. De Hema van 2016 heeft inmiddels ook de beste schadeverzekeringen, zorgverzekeringen, testamenten en taallessen voor migranten. Een denkoefening: gaat de Jumbo de komende 10 jaar de beste buurtwerkers leveren voor De Smederijen? Of andersom gaat het buurtwerk de komende 10 jaar hoveniers werk in wijken doen? De grenzen tussen bedrijven, organisaties en vakgebieden worden doorbroken.

- ✓ Deze gevarieerde samenwerking gericht op 'doen' heet ook wel zandbakmanagement². Het gebeurt zowel tussen bewoners als in de relatie inwoners, professionals, bestuurders. Het werken vanuit afgebakende taken en rollen van ieder (rolvastheid) wordt steeds meer ingeruild voor het werken aan publieke doelen en ieder voegt zich om dat doel te bereiken. Rollen worden ingevuld door aanvullend te zijn op de doelen van bewoners, de inzet van bewoners, de organisatievorm van de bewoners. Specialismes zijn daarbij ondersteunend. Onverwachte en vaak tijdelijke coalities in wijk/dorp zorgen voor energie en ideeën.
- ✓ Ideeën worden opgepakt om uitgevoerd te worden op basis van delen van energie, bronnen, kennis, materialen, geld en verantwoordelijkheden.
- ✓ De invulling van de rollen van alle partijen worden minder bepaald door de taakafbakening van de moederorganisatie en meer door wat de initiatieven nodig hebben.

Decentraal

Betrokken inwoners uit wijken en dorpen nemen steeds meer het voortouw bij lokale maatschappelijke onderwerpen. Zo is het aantal coöperaties de laatste 10 jaar met bijna 500% gegroeid. Meer dan welke andere ondernemingsvorm dan ook. En het is vooral terug te vinden in coöperaties van burgers in de zorg, energie, glasvezel, onderwijs, etc. Dat zorgt voor een kleurrijke inzet aan meewerkende inwoners. De doener, de expert, de sociale ondernemer, de handige Harry, de harde kern, de.....
Allemaal inwoners die de uitvoering lokaal (=decentraal) organiseren. In de eerste plaats omdat dat de schaal is waarop ze een oplossing kunnen realiseren.

Maar ook omdat uit onderzoek van hoogleraar Tine de Moor (Universiteit van Utrecht) blijkt dat inwoners zich inzetten omdat ze niet tevreden zijn over prijs, kwaliteit en het huidige aanbod van dienstverlening. Ze willen meer controle over eigen budget en een kortere keten tussen vraag en aanbod ('overprofessionalisering'). En ze willen het eigene van lokale oplossingen zien omdat ze hun lokale samenleving als uniek ervaren.

En in Hoogeveen waar inwoners dus al vanaf 2006 een eigen budget hebben, telt dat zeker. Ook bij maatschappelijke instituties en gemeenten is er sprake van meer uitvoeringsmacht bij de uitvoerders. Zo krijgen steeds meer huismeesters eigen budget voor maatwerk.

---

² <http://www.rodewouw.nl/pdf/Zandbakmanagement.pdf>

De schaal van werken wordt steeds meer decentraal volgens de wetten van de Lokale Logica.

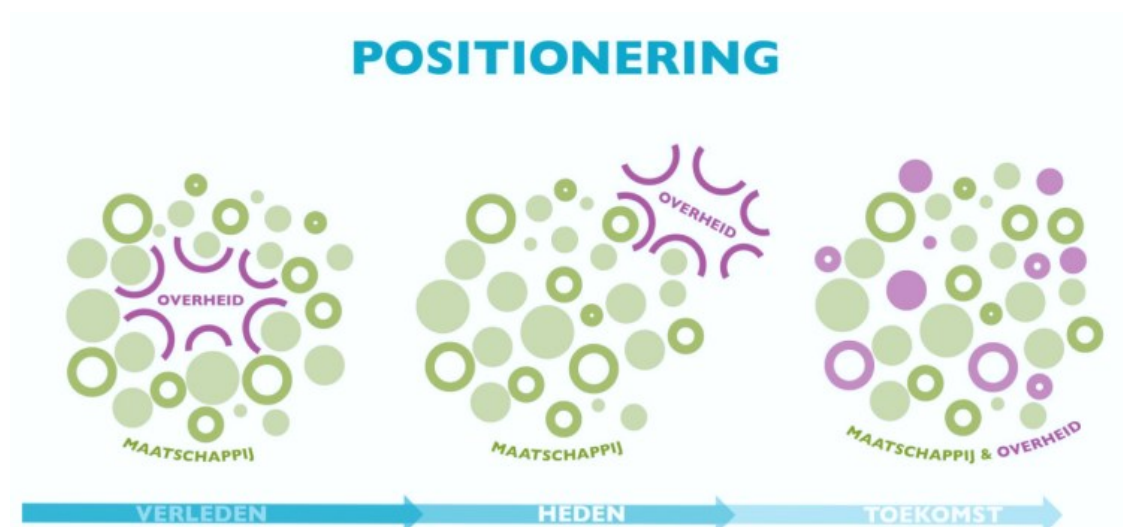
In overheidsland zijn er twee krachten op dat gebied: groter worden in de organisatie, en kleiner worden in de uitvoering. Groter om alles betaalbaar te houden. En kleiner om maatwerk te leveren. In de wijken en dorpen is de uitvoeringsschaal en organisatieschaal hetzelfde. Dat kan schuren met de grotere maat die de gemeente hanteert. Werkt de gemeente nog met grote bestekken en strakke methodes voor het onderhoud van het openbaar gebied; bij het werken vanuit Buurtbeheer (ook bij de pilots in Hoogeveen) wordt het maatwerk buiten de bestekken en methodes om steeds belangrijker.

De organisatie van de uitvoering gaat steeds meer naar lokale schaal en wordt meer en meer bepaald door logische lokale omstandigheden.

Dit bevordert eigenaarschap en zelfverantwoordelijkheid in dorpen en wijken, maar schuurt met centrale aanpakken.

Overheid – Nevenheid

De gemeente beweegt zich steeds meer van allesbepalende overheid naar een minder bepalende rol. De pendel zwaait de laatste jaren uit van allesbepalend en regie naar terugtrekkend en loslaten. Zoals zo vaak komt gaandeweg de nuance in beeld en wordt de gemeente beschouwd als een partij die volop meedoet als partner in de plaatselijke samenleving, maar steeds net even anders. Omdat lokale logica om steeds net even andere rolinvulling vraagt. Onderstaand plaatje verheldert³:

Van de lokale overheid wordt nog zeker een rol verwacht in het op kwaliteit houden van de woon-en leefklimaat in wijken en dorpen: aanmoedigend en ruimte makend. Steeds anders, maar zeker niet los laten.

Minder initiërend, meer partner van logische lokale initiatieven en beleid. Zowel op inhoud als organisatievorm.

³ Uit Beleidsnotitie Gebiedsgericht Werken, Gemeente Groningen

6 Vijf keer wat is dan De Smederijen 3.0 2016 – 20... ?

De vier trends bij het andere samenspel lijken op wirwar. Het past niet bij modellen van centrale regie en sturing. In werkelijkheid is het energie, effectiviteit en lokale logica.

In de overgangsfase van centraal geleide ondersteuning en uitvoering zal er sprake zijn van onrust en onbegrip. En onduidelijkheid over rollen, regie en werkprocessen.

Het is wirwar doordat bewonersinitiatieven en samenwerkingen zich bijna ecologisch ontwikkelen in plaats van als een aangelegd park. Ecologische processen kenmerken zich door vitaliteit, aanpassingsvermogen en door de werkelijkheid als uitgangspunt te nemen. De Smederijen zit nu volop in de onrustige overgangsfase. Met onder andere de volgende vijf opgaven voor de nabije toekomst:

1. De Smederijen 3.0 is agenderend. Agenderend: mogelijk maken van bewonersregie in de wijk/dorp. Waardoor er initiatieven los komen en ruimte krijgen, die bewoners op hun eigen manier kunnen aanpakken en van de grond trekken. Maar ook steeds meer agenderend naar de gemeente en maatschappelijke partners waardoor deze de ontwikkelingen in dorpen en wijken kunnen faciliteren, en/of benutten om op aan te sluiten bij verdere beleidsvorming of projectontwikkeling (van buiten naar binnen). Het bestaande proces van de Lange Klap illustreert dat. De Smederijen organiseert het zo, dat de belangrijkste vraagstukken in beeld zijn, spreekt de sleutelpartijen aan die het verder kunnen brengen, en geeft condities aan waaronder het kan gaan werken. Daarna is het een zaak van de diverse organisaties en inwoners om de volgende doe-stap te gaan zetten.
2. De Smederijen 3.0 is ook verschuiving van initiatiefgroep naar ruimte voor initiatieven door anderen. Dat kan uit een netwerk komen, vanuit twee inwoners of een ondernemer, vanuit een aantal verenigingen of wat dan ook. Zolang het maar een lokale basis kent en lokaal afgewogen wordt. En initiatieven MOETEN niet, een jaartje niks doen moet ook kunnen. Het kalenderjaar of boekhoudjaar is niet leidend.
3. De Smederijen 3.0 is werken met professionals die zich qua organisatie voegen naar de vragen, inzet en de organisatievorm van de samenleving. Deze professionals zijn in dienst bij een bestaande partner of bij een nieuwe partij (dorpscoöperatie, lokale ondernemers, ZZP-netwerk,...). Ze verbinden zich primair met de maatschappelijke opdracht van de dorpen en wijken. Hun taak, rolopvatting en verantwoordelijkheden volgen op dat waar inwoners van dorpen en wijken zich voor willen inzetten. Dit vraagt enige 'rol-loosheid'. Het is een wijziging van systeemgericht naar contextgericht handelen.
Wellicht dat het leidt tot nieuwe organisatievormen van interdisciplinair samenwerken: meer vanuit de bedoeling, minder vanuit het instellingssysteem.
4. De Smederijen 3.0 is flexibel in het omgaan met jaarplanningen en de inzet van jaarbudget, om er meer uit te halen dan er in zit. De ambities van dorpen en wijken zijn soms te klein voor het budget, soms te groot. In het laatste geval wordt er gesneden en in het eerste geval extra uitgegeven. Beide moet wat soepeler georganiseerd worden. Zonder dat het geld kost of er geld verloren gaat.

Omdat ambities en inzet geen gelijke tred houden met planningen.

5. Bij De Smederijen 3.0 staat alles (proces, werk, projecten, samenwerkingen, budget, enz.) in dienst van sterke gemeenschappen en lokaal eigenaarschap. Bij De Smederijen 3.0 gaat het niet om projecten in de vorm van losse burgerinitiatieven. De initiatieven zijn de brandstof voor sterke gemeenschappen, voor het versterken van het lokaal eigenaarschap. Waarbij het samen werken aan een goed woon-en leefklimaat het belangrijkste is. Vandaar ook dat de wijze waarop er samen met de gehele gemeenschap geagendeerd wordt, de keuzes samen worden gemaakt en de uitvoering ter hand wordt genomen wezenlijk anders is dan bij bijvoorbeeld het ontstaan van losse burgerinitiatieven. Bij de laatsten gaat het vaak om een goed maatschappelijk idee wat de bedenkers mogelijk maken of willen maken. Maar een afweging of dit initiatief het meest wenselijke is wordt door deze groep niet gemaakt, en terecht want ze geloven in hun idee. Bij De Smederijen is er wel een afweging in de gemeenschap en worden alle potentiële initiatieven gewogen door de wijk/het dorp: "willen we dit, wat zijn de plussen en minnen, hoe verhoudt het zich tot andere oplossingen, wie profiteren er meer/minder van, enz.". De Smederijen zet door haar proces bewust in op netwerkvorming. Activiteiten en netwerkvorming drijven elkaar aan. Bij De Smederijen telt het aantal projecten ook niet (hoewel... 't is wel leuk) maar wat dat opgeleverd heeft aan kracht en energie in de wijk/dorp.

7 Zeven keer WirWar

Dit alles zorgt voor een wirwar die in zijn presentatie ineffectief lijkt, maar in zijn uitvoering zeer resultaat rijk is. Op 1 A4 is het beeld van De Smederijen de komende jaren:

Beeld Smederijen		
1	Zelf doen en zelfregie vanuit bewoners bij het aanpakken van maatschappelijke vraagstukken en initiatieven	Het gaat om de vragen, de antwoorden en de organisatie van inwoners/de gemeenschap. Minder regie vanuit een professioneel perspectief. Bij het organiseren van oplossingen is lokale logica het sleutelbegrip. Dwz meer aansluiten bij de kracht, vaardigheden, energie en talenten van inwoners in dorpen en wijken. Het is herdefiniëring van zelfsturing. Dat is een combinatie van <i>eigenaarschap</i> (de gemeenschap beslist en heeft de leiding in het organiseren van een oplossing of initiatief), <i>eigen kracht</i> (het vermogen en talent van de inwoners is drager van de oplossing of initiatief) en <i>eigen keuzes</i> (de motivatie, energie en keuzes van inwoners voor prettige leefbaarheid en saamhorigheid is de maatstaf voor wat een goede keuze is)
2	Van centraal naar decentraal	Meer ruimte voor oplossingen die lokaal bedacht worden en uitgevoerd worden. Lokale organisatievormen zijn het meest geworteld en leidend bij de aanpak van de oplossing of het initiatief. Centraal wordt dat ondersteund met kennis, financiën, beleid zonder dat dat leidt tot nieuwe bovenlokale modellen.
3	Losmaken van de stolling	De Smederijen hebben de neiging om bestaande beproefde vormen te herhalen. Terwijl er meer mogelijk is. Het systeem van initiatiefgroepen per wijk/dorp meer dynamischer maken door te richten op initiatiefnemers per dorp/wijk. Ieder mag het initiatiefnemen en op elk moment en rond elk thema. Mits er een open en uitnodigend proces is met keuzeruimte tussen initiatieven voor alle inwoners. Dit in tegenstelling tot 'eigen' burgerinitiatieven, daar kunnen initiatiefnemers 100% gaan voor hun idee.
4	Wijken en dorpen maken hun eigen agenda.	Wijken en dorpen maken hun eigen agenda. Zo nodig met ondersteuning van professionals en op zo'n manier dat inwoners dat zoveel als mogelijk, door middel van zelfsturing kunnen aanpakken.
5	Professionals geven ruimte.	De Smederijen 3.0 vraagt erom dat professionals ruimte geven en zo nodig ondersteuning bieden aan ambities van wijken en dorpen. De term professionals wordt breed ingezet. In hun werkwijze staat niet meer het instellingsbelang voorop. Het gaat erom aansluiting te vinden bij de agenda van de inwoners.
6	Aanwakkeren netwerkvorming en gemeenschapskracht	De Smederijen 3.0 wakkert het proces van samen initiatieven bedenken, samen afwegingen maken, samen komen tot keuzes en samen realiseren aan. Omdat in het 'samen' proces vooral de kracht van de lokale gemeenschap naar voren en komt en dat uiteindelijk bepalend is voor een goed woon-en leefklimaat. Gemeenschapskracht is het toetspunt voor De Smederijen 3.0
7	De meemakende overheid	De Smederijen 3.0 is gericht op initiatieven en energie van bewoners. De overheid speelt daar een aanmoedigende en ruimte makende rol in. Ze laat niet los, ze is onderdeel van de samenleving en maakt het mee. Support de zelfsturing van inwoners.